

DRUŠTVENIK

LETO 1931 — ŠTEVILKA 5

Znamenit jubilej

Na binkoštno nedeljo je preteklo štirideset let, odkar je izdal veliki papež Leon XIII. svojo zgodovinsko delavsko in socialno okrožnico, znano pod imenom »Rerum novarum«. Ta ni položila le temeljev delavskega krščanske socialnega gibanja po vsem krščanskem, zlasti katoliškem svetu, temveč pomenja pri nas Slovincih v veliki meri tudi nekak početek smotrenega ljudsko prosvetnega dela med širokimi plastmi našega ljudstva, zato je pač naša dolžnost, da se je spomnimo tudi na tem mestu in da se je na primeren način spomnijo tudi vsa naša prosvetna društva, zlasti še po delavskih krajih.

V sredini preteklega stoletja je dosegla tehnika silen razmah, z njo pa tudi industrija. Razvoj te industrije se pa ni vršil po krščanskih načelih, temveč po naukih brezverskega liberalizma, ki ni poznal ne Boga, ne duše, ne človeškega dostojanstva in krščanske ljubezni do bližnjega, temveč izključno le svoj lastni profit. Tako vse številne tehnične iznajdbe niso prinesle človeštvu več sreče in udobnejšega življenja, temveč povzročile na eni strani nagel propad mnogih dobrih starih uredb, na drugi strani pa silen razmah kapitalizma, neizmernega kopičenja bogastva v rokah majhnega števila izvoljencev, a osiromašenje milijonov delovnega ljudstva. Te razmere so morale roditi seveda kmalu zlasti v delavskih vrstah hud odpor v obliki naglega naraščanja brezverskih socialističnih stremljenj. Tudi mnogi odlični katoličani so čutili hude krivice, v katere

je kapitalizem vedno bolj uklepal ljudske množice, zato so začeli že v začetku druge polovice preteklega stoletja dvigniti svoj glas proti početju brezčutnega in brezobzirnega kapitalizma ter ustanavljati na eni strani prve krščanske delavske organizacije, na drugi strani pa tudi razna učena društva, ki so proučevala gospodarske in družabne razmere ter jim skušale najti leka na podlagi večnoveljavnih načel evangelija. Bilo je namreč več kot očitno, da je šel ves razvoj kapitalističnega gospodarskega reda v odločnem nasprotju z nauki krščanstva. Končno je izpregovoril o teh vprašanjih tudi Rim. Dne 15. maja l. 1891. je izdal namreč papež Leon XIII. na ves katoliški svet posebno encikliko o delavskih in sploh socialnih vprašanjih, ki se začne z besedami: »Rerum novarum...« in ki je vzbudila silen odmev po vsem svetu.

V uvodu te okrožnice opozarja veliki papež na velike izpremembe, ki jih je prinesel novi način gospodarjenja na vsa polja in ugotavlja, da se kopiči vse bogastvo v rokah maloštevilnih posameznikov, pri večini ljudstva pa nastopa vedno večja revščina. Toda tega zla ne more odpraviti brezverski socializem (komunizem), ker je neprimeren za delovno ljudstvo samo, krivičen napram lastnikom in ker nasprotuje človeški naravi. Če hočemo odpraviti krivice kapitalističnega gospodarskega in družabnega reda, je treba najtesnejšega sodelovanja Cerkve, države, delodajalcev in delavcev po načelih krščan-

ske pravičnosti in ljubezni. Zasebna lastnina je upravičena, toda človek ni blago, zato ima tudi delavec pravico do take plače, da lahko preživlja sebe in družino ter si tudi kaj prihrani, a delovni čas sme biti le tolik, da lahko zadosti vsem svojim dušnim in telesnim potrebam. Naloga Cerkve je, da skrbi tudi za časno blagostanje človeštva, zato ne more molče mimo krivic, ki se gode danes delavstvu, a prav tako je tudi dolžnost države, da s primernimi postavami zavaruje delavce pred izrabljanjem in jim ustvari potrebne ustanove, kajti vse bogastvo držav je le plod dela delavcev. Enako si naj pa skušajo tudi delavci sami pomagati s krščanskimi strokovnimi in drugimi organizacijami.

To je kratek pregled vsebine obširne enciklike, ki je vzbudila silen odmev po vsem svetu. Odobrvali so jo celo protikatoliški krogi, med katoličani je pa žela seveda viharno priznanje, saj je bila govorjena iz srca vsakega vernega človeka, ki je z bolestjo v duši opazoval, kako kapitalizem gazi vse osnovne nauke evangelija o ljubezni do bližnjega. Tudi na Slovenskem je še tisto leto izdal tedanji urednik »Domoljuba« in sedanji stolni prošt Andrej Kalan slovenski prevod okrožnice. Mlajše katoliško izobraženstvo se je bilo že v prejšnjih letih seznanilo s krščansko socialnimi idejami, ki jih je tedaj na Dunaju oznanjal znameniti družboslovec Vogelsang in ki so se uveljavile tudi na II. avstrijskem katol. shodu leta 1889., toda z Leonovo okrožnico je dobilo njih stremljenje tudi najvišje priznanje, zato so šli takoj z vso paro na delo. Na pobudo nepozabnega dr. Kreka, dr. Ign. Zitnika, Andr. Kalana in Jos. Gostinčarja so se začela ustanavljati povsod delavska in druga društva, za njimi zadruga, a vodstvo

vsega tedanjega živahnega katoliškega gibanja so prevzemali z Leonovo okrožnico prepojeni mladi mošje namesto dotodanjih že ostarelih in deloma tudi nazadnjaških prvakov. Tekom nekaj let je število teh bolj ali manj izrazito delavskih društev tako narastlo, da so že na jesen l. 1897. vsi čutili močno potrebo po njih zvezi in iz te potrebe je bila dne 14. oktobra l. 1897. rojena — »Slovenska krščansko socialna delavska zveza«, prednica naše današnje matice vsega slovenskega ljudsko prosvetnega dela, to je naše — »Prosvetne zveze«. Tako je torej zgodovinska Leonova okrožnica nekako mati vsega našega smotrenega ljudsko prosvetnega dela, ki si je tekom desetletij pridobilo toliko trajnih zaslug za naše ljudstvo.

Leonove okrožnice se pa ne spominjamo samo zaradi njenega neizbrisnega zgodovinskega pomena, temveč še v mnogo večji meri zato, ker je danes še neprimerno aktualnejša nego je bila pa pred štiridesetimi leti. Tisti, ki so vodili usodo držav, namreč niso poslušali svarilnih Leonovih besed, zato je šel razvoj v prvotno načrtani brezverski smeri dalje in strašne posledice te smeri vedno bolj čuti ves svet. Majejo se vsi stebri današnjega gospodarskega reda in današnje človeške družbe sploh, po nekaterih bankah so nagr-madene gomile zlata, a milijoni so brez posla, vse zaloge so do vrha strehe polne blaga, a milijoni stradajo. Brezverski in brezobzirni kapitalizem je pripeljal človeštvo v krizo, kakršne zgodovina morda še ne pozna in sam Bog ve, kaj nam prinese še jutrišnji dan. V teh razmerah je bolj kot kdaj potrebno, da se vrnemo vsi k večno veljavnim naukom in opominom Leonove okrožnice in črpamo iz nje smernic za vse svoje delo in življenje.

Mladina v prosvetnih društvih

Naša prosvetna organizacija nekdanje SKSZ sedanja PZ je vedno smatrala za svojo najvažnejšo nalogo, zbrati v svoje okrilje mladino. Saj bi bila organizacija nepopolna, ako bi ne obsegala vsega naroda, stare in mlade, moške in ženske. Se bolj važen razlog pa je ta, da je vsaka organizacija, ki bi ne imela v sebi mladih sil, mladine živahne in vesele, obsojena na hiranje in na bližnji razpad. Vse drugačno je delovanje onih organizacij, v katerih poleg resnih mož in pametnih žena živahno in veselo delujejo mladi razboriti fantje, polni idealizma, še ne osmojeni od slabih izkušenj življenja, ki se jim še vse zdi dosegljivo, ki še ne poznajo težkoč in ravno zato marsikje prodro z naglim naskokom, kjer že starejši pri samem razmišljanju omagajo — in dekleta, lepa, mlada, vesela, žarečih lic, bistrooke, ki delajo društveno življenje pestro in vabljivo, ki znajo tako lepo okrasiti društveni dom, tako lepo pokažejo ob prireditvah, toliko zbero sredstev za dosego društvenih ciljev. Pa še najnežnejšo mladino, naše dečke in deklice (Mladce in Mladenke) in nežne otročiče privedejo starši v naš društveni krog. Kako ljubki so oni prizori, ko ob lepih društvenih veselicah, prireditvah, akademijah na oder ali trato priskaklja roj nežne mladine. Ob takih prilikah zaigrajo solze v očeh starih očancev in mamic, ko vidijo tretji rod prihajati, in očetje in matere pa tudi vsi prijatelji čutijo pomen naraščaja in njegov blagoslov.

V društvenem koledarčku za letošnje leto vidimo našo lepo Prosvetno organizacijo razprostrto po mestih, trgih in vaseh. Vidimo jo razčlenjeno po dekanijah in okrožjih in v vsakem društvu se kaže njegova živahna delavnost v mnogoštevilnih odsekih. Pri nekaterih velikih društvih v organizatorično naprednih krajih je

dolga vrsta teh odsekov. Najvažnejši med njimi za vso našo bodočnost so fantovski in dekliški odseki.

Pregled društev v društvenem koledarčku že ne daje več sedanjega stanja v organizaciji. Kajti po natisu koledarčka so se začeli še posebno živahno organizirati fantje v fantovske odseke. Spoznali so potrebo takih odsekov povsod. Sicer so zelo zaposlovali fante razni godbeni, tamburaški in zlasti dramatični in pevski odseki, pa vendar ti odseki niso po svoji posebni nalogi mogli fantu dati tega, česar posebno rabi, t. j. poštene fantovske družčine in z njo zvezane zabave, razvedrila, pa tudi resnega dela za bodoči poklic v zasebnem in javnem življenju.

Dramatični odseki, če so le preveč gojili dramatiko in zlasti ono z mešanimi vlogami, so celo pokazali neke kvarne posledice. Nič si ne smemo prikrivati dejstva, da je zelo težko v mešani družbi delati, da je tu vse polno nevarnosti, ki lahko pogubijo posameznika pa tudi celo društvo. V mešani družbi pada zanimanje za skupnost, fant gleda dekleta, dekleta se ozira za fantom. Bil sem povabljen za predavatelja v organizacijo, ki združuje fante in dekleta redno v skupnem izobraževalnem delu. Ko sem vstopil v društveno sobo in ves čas med predavanjem je bila družba razdeljena po parih in kar videlo se je, kako propada vse, kar govorim. Tako delo je prazno in čas izgubljen. To so pravilno razumela tudi naša prosvetna društva, ki so organizatorično ločila fante in dekleta. Je pa to tudi popolnoma v skladu s papeževo okrožnico o krščan. vzgoji, kjer papež odločno odklanja skupno vzgojo obeh spolov in zahteva, da se mora vzgoja in tudi izobrazba ozirati na razlike, ki jih po božji Previdnosti kažeta oba spola. Nismo in nečemo biti zoper skupne prireditve celotne

družine naših prosvetnih organizacij. Ob nedeljah popoldne s koncem pred mrakom, poleti na prostem ali v društvenih prostorih, pozimi v društvenih prostorih so take prireditve potrebne in dobre. Toda priprava za te prireditve mora biti ločena, a kjer jo pa stvar sama skupno zahteva, mora

biti tako urejena, da odpadejo vse kvarne posledice in da se odstranijo vse nevarnosti. Drugače naj se pa fantje družijo s fanti, dekleta z dekleti, oboji pa naj tekmujejo v spopolnjevanju in v delu za ideale kršč. društvenega življenja.

Društvo in njegov odbor

IV. BLAGAJNIK.

Eno izmed najvažnejših in zaupnih mest v društvenem odboru je mesto blagajnika. Poslovník Prosvetne zveze samo na kratko omenja funkcijo blagajnika in zato hočem na tem mestu podati nekoliko misli o njegovih nalogah.

Že ime samo pove, da ima blagajnik opraviti z blagajno — z denarjem, vsled česar je združena ta funkcija s toliko večjo odgovornostjo, kolikor večjo društveno imovino upravlja blagajnik. Dasi blagajnik ne sme svojevoljno razpolagati z društveno imovino, ampak je to pridržano celokupnemu društvenemu odboru, vendar zahteva to mesto razumnega in varčnega gospodarja, ki zna na eni strani pri vsaki priliki čuvati in zagovarjati društvene interese, na drugi strani pa mora storiti vse za čim večji prospek in razvoj društva. Neki francoski pisatelj je dejal: »Moder in reden mož devlje denar v svojo glavo, toda skrbno se čuva, da mu ne zaide v srce.« To se pravi: z razumom in vso skrbnostjo moramo štediti in zbirati gmotna sredstva, ki naj služijo za procvit in prospek društva. Vsi odborniki, zlasti pa blagajnik se morajo zavedati, da upravljajo tuj, poverjen jim denar, ter da je treba za vsak potrošen dinar dajati odgovor. Zato mora blagajnik voditi vse dohodke in izdatke jasno razvidno v društvenih blagajniških knjigah, iz katerih je vsak čas razvidno stanje blagajne. Služba blagajnika je težka in združena z veliko

odgovornostjo, lepa in vse hvale vredna je natančnost v denarnih zadevah. Priznanje vzornim knjigam, kjer se vse lepo ujema!

Društveni blagajnik mora imeti dalekoviden pogled ter mora razločevati, kdaj je štedljivost na mestu in kdaj ne. Ni namreč prav, da blagajnik troši za razne nepotrebne stvari, nasprotno pa je napačno, da bi oviral izdatke za take svrhe, ki prinašajo društvu sigurno korist in napredek. Varčnost obstoja torej v tem, da znamo prav in pametno razdeljevati dohodke, ki z njimi lahko razpolagamo in ne da bi v stiskanju teh dohodkov kratili društvu razmah in napredovanje. Mnoga društva se bore v težkih gmočnih prilikah za svoj obstoj in kadar je blagajna prazna, se vsi ozirajo na blagajnika, čes: tvoja je naloga, da nam preskrbiš sredstev. Zato blagajnikovo delovanje prepleta čestokrat težka borba za denar ter neprestani dvomi ali ga sme izdati ali ga je treba pridržati za še nujnejše potrebe. Ko prevzameš mesto blagajnika, je predvsem potrebno, da se natančno poučiš, kakšne redne dohodke in običajne stroške ima društvo. Na podlagi teh podatkov, ki se jih črpa iz predhodnega leta, moraš sestaviti proračun za bodoče leto. Da razbremenis težko breme odgovornosti, predloži odboru že začetkom leta dobro sestavljen in detajliran proračun z navedbo event. primanjkljaja ali pribitka, ki naj ga odbor v posameznih točkah ali pa v celoti odobri. Pri sestavljanju prora-

čuna preudari za vsak izdatek, se mu je li mogoče izogniti ali nekvarno za društveni razvoj odložiti ali vsaj zmanjšati. Morebitni prebitek deni za rezervo za nepredvidene izdatke, ki se bodo prav gotovo tekom leta pojavili. Ni lahko sestavljati proračuna. Po mnenju pisca tega članka je proračun mnogo težje sestaviti nego bilanco. Pomni, da denar dela denar, a dolg dela dolg, in tega nikoli ne pozabi. Iz razumnega in pametnega gospodarstva nastane blagostanje, blagostanje je pa močan steber, ki vzdržuje društvo v zadovoljstvu in napredku. V današnjih časih je zopet obveljal pregovor, da je treba dinar obračati sedemkrat, preden se izda, kajti danes je dobil dinar na zunaj solidnejšo obliko, njegova kupna vrednost je zrasla in tako prihaja iz tega dejstva že samo po sebi smisel za previdno gospodarstvo.

Vsako društvo mora voditi knjige, to se pravi, v gotovem redu voditi zapisnike o dohodkih, izdatkih in o vsem imetju in njega izpremembah. Umevno je, da mora torej blagajnik že v lastnem interesu voditi knjige, kajti brez zapiskov bi se kmalu več ne spoznal v svojem poslovanju, niti ne bi mogel dajati odgovor za zaupani mu denar. Pomisliti je torej treba, da društvo prejema članarino, podpore, izposojevalnino iz knjižnice, dohodke iz raznih prireditev, obresti itd., na drugi strani pa troši zopet za nakup knjig, inventarja, dalje za upravo pisarne, za pisarniške potrebščine, poštne pristojbine, kurjavo in razsvetljavo, za časopise in revije itd. in zato je jasno, da je brez knjigovodstva evidenca o društvenem poslovanju popolnoma izključena. Smelo trdim, da je knjigovodstvo duša vsakega društva, brez katerega je obstoj popolnoma izključen. Nastane vprašanje, kako pa je voditi društveno knjigovodstvo? Predaleč bi zašel, če bi hotel na tem mestu razlagati posamezne sisteme knjigovodstva, zato se moram omejiti le na priporočilo, kakšno knjigovodstvo je za dru-

štvo potrebno. Pri tej priliki naglašam, da se je pri izbiri blagajnika ozirati po možnosti na take osebe, ki so večje knjigovodstva ali pa imajo vsaj nekoliko pojma o istem. Ni pa to neobhodno potrebno, ker so za blagajnika važnejši drugi gori omenjeni predpogoji. Poglavitno je, da ima blagajnik vpeljana tako knjigovodstvo, iz katerega se lahko vsak hip prepriča o stanju društvenega gospodarstva. Kdor pozna docela princip dvostavnega knjigovodstva, temu priporočam, da uvede princip ameriškega knjigovodstva, ki je prav za prav posebna forma knjigovodstva in radi enostavnosti ter praktičnosti zelo priljubljena in vpeljana pri društvih. Forma ameriškega knjigovodstva stoni na principu italijanskega knjigovodstva in kdor razume to, izprevidi, da je ameriško knjigovodstvo mnogo enostavnejše in lažje. Seveda ponavljam, da je enostavnost in praktičnost ameriškega knjigovodstva razumljiva le za one, ki poznajo sistem dvostavnega knjigovodstva, na katerem temelji danes ves moderni trgovski in društveni svet. Ameriška forma dvostavnega knjigovodstva je namreč združitev vseh pomožnih knjig in vseh računov z glavno knjigo v eno samo knjigo, katero imenujemo ameriški žurnal ali, kakor jo imenujejo Nemci: »das Journal-Hauptbuch«. Prednost te forme knjigovodstva je, da ima blagajnik jako lep pregled čez vse račune in vse svoje poslovanje. Vendar je tako knjigovodstvo v svoji izvorni obliki priporočljivo le večjim društvom z večjim denarnim prometom, medtem ko bi manjšim društvom priporočal čisto enostavno blagajniško knjigo, kakršne je založila naša Prosvetna zveza za včlanjena društva.

K temu še par besedi o zaključnih računih: Kar je pri kmetu žetev in pri vinogradniku trgategv, to je pri društvu občni zbor ali letni obračun ali s trgovskim izrazom — bilanca. Če vinogradnik med letom ne obdeluje svojega vinograda, bo imel slabo

trgatev in če se blagajnik med društvenim letom ne pripravi na bilanco, bo imel koncem leta z njo križe in težave. Pripravljati se je treba celo leto. V ta namen se mora dan za dnevno pravilno knjižiti in zaključevati žurnal, odnosno blagajniško knjigo, mesec za mesecem se morajo delati mesečni sklepi in enkrat med letom vsaj surovo bilanca. Zadnji dan društvenega leta je napraviti čisto bilanco, v kateri se morajo ujemati prejemki celega leta z gotovino v začetku leta na eni strani in z izdatki, z gotovino na koncu leta na drugi strani. Bilanca kaže, kadar je temeljito sestavljena, natančno in pravo premoženjsko društveno stanje ob koncu društvenega leta, za katero je sestavljena. Iz bilance se razvidi tudi razvoj društva in na podlagi bilance se dela proračun za bodoče. Bilanca igra torej v društvenem življenju izredno važno vlogo, kajti ona je merilo za društveni razvoj sploh, za delovanje odbora pa še posebno. Podatki bilance, ki dajejo odgovor za vsak posamezni dohodek in izdatek,

morajo biti jasni in razumljivi tudi knjigovodskemu nestrokovnjaku. Jasnost je prvi pogoj bilance, resničnost njen največji.

Blagajnikova dolžnost je, da napravi za občni zbor tudi proračun za bodoče leto. V okviru proračuna se potem gibljejo izdatki in dohodki. Njegova naloga je dalje, da vestno pobira članarino, treba pa je, da članarino tudi plača osrednji centrali en dinar na leto od člana. Skrbeti mora, da bo naročnina za liste in revije pravočasno poravnana. Skrben blagajnik bo znal tudi dobiti novih virov dohodkov. Za veliko noč, novo leto bo skušal dobiti od centrale poceni razglednice, da jih potem vnovči pri članstvu v korist društva. Vsak blagajnik naj ima blagajniško knjigo, katero naroči pri Prosветni zvezi, kamor vknjiži vse dohodke in izdatke. Zgledno deluje tudi oni blagajnik, kateri vodi društveno čebelico, kamor shranjujejo člani svoje prihranke. Pod njegov delokrog namreč spada tudi vzgoja članstva k varčevanju.

Katoliška prosvetna organizacija v Franciji

(Dalje.)

Zgodilo se je pa, da so se posamezni odseki iste škofije polagoma spoznali med seboj, iz teh prvih stikov so nastali stalni stiki, ki so se razvili naposled v neke vrste škofijske zveze ter se pri nekaterih panogah prosvetnega dela dvignili celo do državnih zvez. Prva grupacija se je izvršila v tako imenovanih študijskih krožkih (cercles d'études), ki spčetka niso bili nič drugega kakor majhen krožek fantov posebej in deklet posebej v farni patronaži, kjer so se resno obravnavala velika življenjska vprašanja. Študijskih krožkov pri nas nimamo. Pri nas so jih nadomestila

predavanja, ki pa niso isto, niti nimajo istega pomena, razen kadar izzovejo individualno debato vseh udeležencev. Študijski krožki, ki so spčetka bili brez pravih statutov, so se polagoma izoblikovali, in sicer v dveh smeréh: izključno krščansko-vzgojno in v krščansko-socialno smer. Prva je zastopana v Association Catholique de la Jeunesse Française (Zveza francoske katoliške mladine), ki ima svoje krožke po vseh večjih patronažah in si je stavila za nalogo, vzgajati kristjane, ki bodo neustrašeno pričali za svojo vero v katerikoli socialni poziciji in ki bodo svojo vero znali tudi raz-

umno braniti. Torej studijski krožek v pravem pomenu besede, ker apelira na vzgojo razuma in volje pri naraščajoči krščanski mladini. Navesti natančno število članov in okrožij bo težko mogoče, ker je vsa organizacija preveč elastična, da bi se dala ujeti v statistične okove. Najbolj resnično bo, če rečemo, da šteje ta zveza francoske katoliške mladine toliko okrožij, kolikor je škofij in da se bo njeno članstvo vedno gibalo okrog 400.000. Za naše pojme se nam zdi število majhno. Mi radi govorimo o milijonih. Če pa pomislimo, da so ti 400.000 elita, potem pade važnost pckreta sama po sebi v oči.

Druga smer je bila predvsem socialna. Razvila se je v tako zvana socialna tajništva (Secrétariats sociaux), ki so razpredena po vsej Franciji. Tudi ta tajništva so bila spčetka le močnejši studijski krožki, ki so si pa polagoma dali nalogo pomagati drugim šibkejšim studijskim krožkom. Socialna tajništva danes dajejo vse informacije socialnega značaja, razpošiljajo programe za studijske krožke, organizirajo socialne tedne, skrbijo za socialne referate po patronažah, razlagajo ljudstvu mehanizem socialne zakonodaje, da se ga more v polni meri posluževati. Teh socialnih sekretarijatov je danes 64 v vsej Franciji. Vsako taj-

ništvo pa ima podtajništva v večjih središčih. Sotrudniki socialnih tajništev so v nižjih plasteh isti, katere najdemo pri zvezi francoske katoliške mladine.

Veliko pozneje (1898) se je začelo zbiranje vseh sportnih odsekov katoliških patronaž. Na tem polju se je ustvarilo nekaj, kar je še najbolj podobno nemškemu pojmu organizacije, čeprav uživajo tudi tukaj posamezni odseki veliko avtonomijo. Kar jim je skupnega, je prav za prav edino le program za regionalne tekme in za veliko vsakoletno narodno tekmovanje. Kdor je bil na teh narodnih tekmah, ki se razvijejo v pestre svečanosti, bo potrdil, da je celo skupen narodni program za tekme omejen le na nekatere vaje in da je lepota narodnih tekem prav v raznobarnosti in iznajdljivosti vsake posamezne sportne skupine. Federation gymnastique et sportive des patronages de France (Telovad. in sportna zveza patronaž v Franciji) — to je namreč ime zveze, je razdeljena tudi v 62 regionalnih podzvez, ki se cepijo v več tisoč sportnih odsekov (kolikor je patronaž) ter štejejo 275 tisoč članov. Njen cilj je sportni in vzgojni, razvijati se morajo telesne in duševne sile mladine.

(Dalje.)

DROBIŽ

Iz prosvetne organizacije

Na Brezje!

Po vojni so postale naše Brezje naša osrednja božja pot, kamor prihajajo Slovenci iz dravske, savske doline in vsi oni, ki žive izven meja naše države. Lepi so romarski vlaki, ki pripeljejo na tisoče in tisoče vernikov iz zelenega štajerja, še lepši so oni, ki vsako leto pripeljejo naše rudarje bodisi iz daljne Nemčije, iz Francije, Belgije in Holandije. Zetia slehernega Slovence, ki biva

daleč od domovine je, da takoj pri vstopu v svoje rodne kraje obišče in se pokloni Materi božji na Brezjah. Ni čuda, da bodo letos naše Brezje pričla velike verske in kulturne manifestacije. 26. julija bodo prišli semkaj naši izseljenci iz daljne Amerike, da se zahvalijo za varstvo in pomoč, katere so bili deležni v daljnih pokrajinah. Ta dan bodo prihiteli verni Slovenci iz vseh delov naše države. Veselilo nas bo, ako bomo mogli pozdraviti tudi poleg ameriškanih Slovencev tudi one, ki bivajo izven meja naše države. Vsa prosvetna, izobraževalna društva, vsi mladinski odseki in krožki, Marijine družbe, misijonski odbori vsi se bodo zbrali ta dan okrog prestola Matere božje na Brezjah, da

skupno proslave 1500 letnico odkar je bila Marija na cerkvenem zboru v Efsu proglašena za Mater božjo. S to marijansko proslavo pa bo združena tudi proslava misijonarja Friderika Barage, našega bodočega svetnika.

Ze danes opozarjamo v Društveniku vse člane in članice verskih in prosvetnih organizacij, kakor tudi vse čitatelje Domoljuba na to našo največjo letošnja proslavo.

Polavična voznja ob priliki proslave 1500 letnice efeškega koncila in Baragovega dneva na Brezjah, ki bo 26. julija je dovoljena, in sicer velja ta ugodnost za vse vlake in vse razrede za proge dravske banovine in to od 23. do 29. julija. Izkaznice se naročajo v pisarni Prosvetne zveze, Miklošičeva cesta 5. in stanejo po 5 Din. Najbolje ako se zgledajo udeleženci in vsi oni, ki nameravajo ta dan pobiteti na Brezje pri domačemu župnemu uradu, kateri bo radevolje preskrbel izkaznice.

Občna zbor SKSZ na Koroskem se je vršil 21. t. m. v Celovcu. Tiho in skromno vršijo izobraževalna društva na Koroskem svojo kulturno nalogo. Vse pa združuje osrednja matica v Celovcu. Ob priliki občnega zbora se je vršila proslava enciklike Rerum novarum. Debata, ki je sledila predavanju je pokazala, da se bo treba tudi na Koroskem pobrigati za delavstvo. Slovenski delavec se giblje in živi v ozračju avstrijske socialne demokracije, zato ni čuda ako prihajajo Marksovi nazori tudi v slovenske delavske vrste.

Gospodinjski tečaj, katere prireja SKSZ imajo jako lepe uspehe. Pravtako tudi liturgično gibanje, katero oznanjuje versko pomlad karantanskih Slovencev.

Zadnji njihov obisk v Ljubljani, Celju in Mariboru, ko so člani Izobraževalnega društva iz Roža tako mojstrecsko nastopili na deskah mestnega gledališča dovolj jasno priča s kako vneto vprizarjajo društva dramatične predstave. Igre kakor Miklova Zala, Divji lovec, Veriga, Stari in mladi so pač najbolj priljubljene, ker v teh igrah vidi tudi koroški Slovenec, to je ljubezen do je na občnem zboru bila izražena iskrena prošnja in želja, dajte nam dobrih narodnih iger, katerih vsebina naj bo vzeta iz preprostega kmetijskega in delavskega življenja, prepojena naj bo z onimi ideali, katere čuva tudi koroški Slovenec to je ljubezen do grude, do domovine, do naroda in do Boga.

670 Korošcev je priromalo na binkoštni ponedeljek, 25. maja na Brezje. Ob tej priliki jih je počastil tudi naš cerkveni vladika knezoškof dr. Rožman njihov rojak. Brezdvoma so našli v svetišču naše Censtohove nofranega leka za svoje življenje.

Ako hočeš koga poznati, tedaj mu daj oblet

Iz radijskega zvočnika

Ogrska ima sedaj nekako tristo tisoč radijskih abonentov, to se pravi, da se je v zadnjih letih njih število potrojilo. Radi tega nameravajo letos zgraditi dve vmesni 10 kw postaji za zapadno in severno Ogrsko, za leto 1932 pa imajo v načrtu gradnjo 100 kw postaje v Budimpešti.

Radijska industrija je po izjavi M. A. Arnolda, direktorja ameriške Broadcasting Company ena izmed tistih redkih industrijskih panog, ki ji gospodarska kriza ni prišla do živega. Vrednost v zadnjih letih produkih znaša namreč tri in pol milijarde dolarjev, točasnno zaposluje 3500 ameriških radijskih tovarni več kot pol milijena delavcev in nastavljaneev.

Nemci na Oehoslovaškem so na vprašanje radijskega kluba Dur sporočili, katere postaje najraje poslušajo. Pokazala se je sledeča preglednica v odstotkih: Königswusterhausen 80, Dunaj 70, Langenberg 45, Gradec 75, Gleiwitz 50, Rim-Milan 40, Toulouse 30, Frankfurt 25, Hamburg 24, Daventry, Stockholm, Kžln 22, Praga 20, Moravsky Ostrava 18, Košice 3. Zdi se nam, da so številke glede čeških postaj tendenčno prenizke. Kolik odstotek jih je omenjalo Ljubljano, ni razvidno iz poročila.

Slezki radijski svet se je odločil, da bo prihodnje leto gojil v svojem programu zlasti tista literarna in muzikana dela, ki pričajo o narodni zgodovini, o življenju med narodom, popisujejo domače kraje, šege in navade. Za novo smer v programu so se tamkajšnji kulturni delavci zelo zavzeli in so jo izredno veselili.

Italijani obetajo, da bodo v novem letu s svojim radijem kulturno kar zajeli celo Evropo. Ustvarili so dva močna radijska kroga in ju programsko in tehnično koncentrirali: Prvi je bil Rim-Neapelj, drugi pa Genova-Milan-Turin. Skušali bodo pridobiti za sodelovanje pri programu vse pomembnejše umetnike in kulturne delavce, tudi za znanstvenike s slovesom se bodo zanimali. V stik stopajo z vsemi pomembnejšimi operami in koncertnimi dvoranami. Njihovi načrti pa da bodo spopolnjeni sele po ureditvi palermske in tržaške postaje. Tudi v Firenci z njenim bogatim življenjem in visokim znanstvenim in umetniškim nivojem čutiljo, da jim manjka oddajne postaje ter si jo bodo skušali zgraditi. Ako bodo Italijani izvedli vse te načrte, bo njihov radio res postal eden boljših v Evropi.

Angleška **British Broadcasting-Corporation** si zelo prizadeva, da bi organizirala najboljši radijski orkester, kar jih je na svetu. Uporabila ga bo v svoji oddajni postaji v Londonu. Ze sedaj šteje ta orkester 114 članov, ki prejemaajo letno skoraj 28 milijonov dinarjev plače.